

Miesto a význam nepomenovaných zmlúv v práve **The place and meaning of unnamed contracts in law**

Doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD. – JUDr. Erika Dubajová
Javúreková

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva

Anotácia

Zmluvné záväzkové právo je jedným z kľúčových odvetví súkromného práva. Popri pomenovaných zmluvách, ktoré sa používajú najčastejšie a ktoré sú typovo upravené vo viacerých právnych predpisoch, sa vytvorila kategória tzv. nepomenovaných zmlúv, ktoré bezprostredne reagujú na ekonomický a hospodársky vývoj v spoločnosti. Zásada dispozičnej autonómie bola známa už v starovekom rímskom práve a v rôznych podobách sa prelínala všetkými historickými etapami zmluvného práva. S inštitútom nepomenovaných zmlúv sa stretávame aj v súčasnosti, čo je vo veľkej miere spôsobené stavom právnej úpravy súkromného práva v Slovenskej republike, ktoré už roky márne volá po svojej rekodifikácii. Mnohé moderné zmluvné záväzky, na ktoré platná právna úprava zatiaľ nereaguje (napr. lízingová zmluva, sponzorská zmluva a ďalšie), sú tak odkázané na použitie zákonnej analógie a najmä na kreativitu zmluvných strán, ktorá povýšila viaceré zaužívané (nepomenované) zmluvné vzťahy na štandardizované právne útvary.

Annotation

Contract law is one of the key branches of private law. In addition to the named contracts, which are most frequently used and are type-regulated in several legal regulations, a category of so-called unnamed contracts emerged, which directly responds to economic and business developments in society. The principle of dispositional autonomy was already known in ancient Roman law, having been present in various forms throughout all historical stages of contract law. At present, we are still encountering the institute of unnamed contracts, which is mainly due to the state of private law in the Slovak Republic, which for years has been calling in vain for its recodification. Many modern contractual obligations to which the current legislation does not yet respond (e.g., leasing contract, sponsorship contract, etc.) thus rely on the use of legal analogy and especially on the creativity of the parties, which elevated several customary (unnamed) contractual relationships to standardized legal departments.

Kľúčové slová

Nepomenované zmluvy, zmiešané zmluvy, zmluvná sloboda, analógia legis

Key words

Unnamed contracts, mixed contracts, freedom of contract, analogia legis

I. Historické konotácie

„*Contractus ab initio voluntatis est, ex post facto necessitatis (C.I.4,10,5 Diocl.) (Zmluva je na začiatku vecou vôle, potom nevyhnutnosti (uzavretie zmluvy je slobodné, ale jej plnenie nie).*“^[1]

Použitý Cicerov citát^[2] pomerne výstižne napovedá, aký význam sa pripisoval vôli jednotlivca a jej právnej sile v systéme starovekého rímskeho práva. Nie je, prirodzene, jediným výrokom tej doby, z ktorého možno vyvodíť dôležitosť, ktorú prisudzovala zmluvám vtedajšia rímska spoločnosť („*Zmluvné právo je prirodzené a zmluvy sú základom každej právnej spoločnosti a je v záujme štátov a spoločnosti, aby boli dodržiavané ako základná právna istota v spoločnosti.*“.)^[3] Za všetky ďalšie spomenieme všeobecne známe pravidlo „*pacta sunt servanda*“ (zmluvy sa musia dodržiavať)^[4], ktoré sa pretavilo do viacerých zásad súkromného práva – najmä do zásady ekvity, zásady istoty a stability súkromnoprávných vzťahov zásady a ďalších, ktoré sú bazálnou súčasťou súkromného práva po celé stáročia.

Inštitút zmluvy a zmluvné právo vôbec, sa bezpochyby historicky formovali.

V tradičnom rímskom práve boli zmluvnými zaväzovacími dôvodmi len určité, zákonom uznané kontrakty, t. j. platil tzv. *numerus clausus* zmluvných typov, takže výmenný styk v iných zmluvných formách sa právne ani nemohol uskutočniť. „*Na tom sa v podstate nič nezmenilo ani vtedy, keď prátor priznal žalovateľnosť niektorým paktom (tzv. pacta adiecta; pacta vestita) a keď v období cisárstva boli pacta v širokej miere uznané za platné zaväzovacie dôvody (tzv. pacta legitima). Rímske právo teda poznalo len určité typické obligačné zmluvy, nepoznalo vlastne obligačnú zmluvu všeobecnej povahy.*“^[5] Kategóriu inomínatných a synalagmatických kontraktov plne uznali až pojustiniánski právnici^[6], ktorí kladli dôraz na potrebu vzájomného plnenia v zmysle *do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias*.^[7] „*Nepomenované zmluvy (contractus innominati), alebo aj nepomenované dohovory (conventiones sine nomine) boli dohovory zamerané na vzájomné plnenie a vznikla plnením jednej strany („re“).*“^[8]

„*A na tomto základe vo všeobecnom rímskom práve kompilátorov vytvoril sa všeobecný pojem obligácie, všeobecný pojem obligačnej zmluvy konsenzuálnej a reálnej, nevyžadujúcej formálne a obsahové náležitosti niektorej z niekdajších typických zmlúv staršieho rímskeho práva.*“^[9]

Medzi prvé nepomenované kontrakty patrili (i) výmena, (ii) starinárska zmluva^[10], (iii) pokonávka, (iv) výprosa, (v) zriadenie vena odovzdaním, (vi) účelové darovanie a (vii) dohoda, ktorou sa niekomu odovzdával predmet na vyskúšanie alebo na obhliadnutie.

Vo feudálnom práve, ktorého hlavnou črtou bol lénny systém^[11], rozvoj obligačného práva stagnoval. Dôvodom bol najmä spomenutý lénny systém, budovaný na dodržiavaní vernosti vazala voči feudálovi (a teda aj voči feudálnemu štátu), ktorý mal pre nakladanie s majetkom zavedené prísne pravidlá.

Uhorské obyčajové právo sa až do čias Verböczyho Tripatrity z roku 1514^[12] venovalo záväzkom skôr výnimočne a ak, len okrajovo. Dôvodom bol jednak zaostalý právny vývin v tejto oblasti, no nemalý vplyv na tento stav mal i všeobecný a pre súčasníkov pomerne progresívny názor, že uzatváranie záväzkov má byť celkom ponechané zmluvnej voľnosti jednotlivcov (zák. čl. 17/1486 § 1: *in obligationibus vero talis modus servatur: quod, secundum quod, se quisque obligavit ... iudicium et iustitiam recipiat*“, doslovne to isté ustanovoval zák. č. 38/1492 v § 1).

Obdobie priemyselných a buržoázných revolúcií (16. – 19. storočie) vnieslo do európskeho myslenia nové rozmery. Občan už nechcel ostať „poddaným“, „... chtěl se těšit ze své svobody bez vrchnostenského poručníkování. Vznikající „občanské právo“ mělo být něčím více než starým „civilním právem“, mělo vstřebat ducha svobody. Ve Francii s tím v roce 1804 začal Napoleon se svým Code Civil, který se stal příkladem pro všechny Evropany. Kontinent zažil **během 18. století mnohé, většinou neúspěšné, kodifikační pokusy**. Nyní se mělo o zákonících pro občany uvažovat v novém duchu. Napoleonovi by bylo bývalo nejmilejší, kdyby se po celé Evropě převzala doslova francouzská kodifikace, jako se to stalo ve Vestfálsku. Na to však byla Evropa historicky a politicky příliš rozmanitá ...“^[13] Liberalistické nazeranie sa tak prenieslo aj na záväzkové právo, čo sa prejavovalo najmä v tom, že na čelo úpravy celej sústavy záväzkovoprávných pomerov sa dostala zásada všeobecnej záväznosti zmluvy, ktorá zatlačila do úzadia niekdajšie recipované právne formy výmeny, t. j. typické kontrakty^[14].

II. Pomenované vs. nepomenované zmluvy v právnom poriadku Slovenskej republiky

Zmluvy, ktoré sa v praxi (bežnom živote) používajú najčastejšie, nachádzajú svoj odraz vo výslovnej právnej úprave, v podobe tzv. pomenovaných zmlúv (označované aj ako typické zmluvy; *contractus nominati*). Jej právnym základom sú dva kódexy súkromného práva – Občiansky zákonník a Obchodný zákonník^[15], medzi ktorými pôsobí vzťah „všeobecného a špeciálneho“^[16].

V súlade so zásadou dispozičnej autonómie, na ktorej je súkromné právo budované, zmluvné strany môžu medzi sebou uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako konkrétny zmluvný typ v žiadnom právnom predpise – tzv. nepomenovanú zmluvu (*contractus inominati*). Túto možnosť výslovne pripúšťa Občiansky zákonník v § 51^[17] a Obchodný zákonník v § 269 ods. 2^[18], čím oba kódexy vytvárajú dostatočný priestor pre podporu obehu tovaru a služieb ako reakciu na rozmanitosť ekonomických a hospodárskych vzťahov a na ich neustály vývoj.

O konkrétny zmluvný typ (pomenovanú zmluvu) ide v prípade, keď pre ňu právny predpis vytvorí ucelený právny základ, ktorému priradí adekvátny názov („pomenuje ho“; od toho „pomenované zmluvy“). K vzniku pomenovanej zmluvy dôjde v okamihu, ako sa strany dohodnú na jej podstatných náležitostiach^[19]. V ostatných otázkach sa môžu strany odchýliť od zákonom ustanovenej právnej úpravy, s výnimkou noriem tzv. kogentnej povahy^[20]. Zároveň platí, že ak si zmluvné strany okrem podstatných náležitostí nedohodnú ďalšie práva a povinnosti, na vzťahy medzi nimi sa podporne použijú príslušné ustanovenia zmluvy, upravenej zákonom.

Samotné „pomenovanie zmluvy“ je síce dôležitou stránkou zmluvy, ktorá má prispieť k určitosti a zrozumiteľnosti právneho vzťahu, avšak bez dostatočnej (a správnej) väzby názvu zmluvy na práva a povinnosti, dohodnuté v zmluve (t. j. na obsah zmluvy), nemusí byť rozhodujúci (ak napríklad zmluvné strany označia zmluvu ako „nájomná zmluva“, avšak z obsahu zmluvy nevyplynie dojednanie zmluvných strán o tom, čo je pre nájomnú zmluvu „podstatné“, t. j. dohoda o predmete nájmu a o odplatnosti právneho vzťahu, nájomná zmluva nevznikne (k tomu pozri viac v III. časti tohto príspevku).^[21] „Text zmluvy je len prvotným priblížením sa k významu zmluvy, ktorý si chceli jej účastníci svojím konaním stanoviť. Doslovný výklad textu zmluvy môže, ale nemusí byť v súlade s vôľou konajúcich strán. Ak vôľa zmluvných strán smeruje k inému významu a ak sa podarí vôľu účastníkov procesom hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, má zhodná vôľa účastníkov zmluvy prednosť aj pred doslovným významom textu nimi formulovanej zmluvy. Vôľa je vnútorným stavom konajúcej osoby, ktorý nie je

bezprostredne prístupný interpretovi právneho úkonu, a nie je interpretom tohto právneho úkonu poznateľný. Z vonkajších okolností spojených s podpisom a realizáciou zmluvného vzťahu preto treba hľadiť hlavne na vôľu, ako aj na okolnosti spojené s podpisom zmluvy a následné konanie účastníkov po podpise zmluvy.“[22]

Za pomenované zmluvy nemožno považovať všetky zmluvy, ktoré sú výslovne uvedené v zákone. Máme na mysli zmluvy, ktoré zákonodarca síce predvída, **ale neustanovuje ich podstatné náležitosti** – príkladom môže byť tzv. zmluva o uzavretí budúcej zmluvy (pozri napr. § 50a Občianskeho zákonníka alebo § 289 a nasl. Obchodného zákonníka[23]), ale napríklad aj spotrebiteľská zmluva, ktorou je **každá zmluva**, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (§ 52 Občianskeho zákonníka).

Osobitnou kategóriou zmlúv sú tzv. zmiešané zmluvy (označované aj ako kombinované zmluvy; *contractus mixti*), ktoré tvoria prienik medzi zmluvami pomenovanými a nepomenovanými. Zmiešané zmluvy sú atypickými zmluvami, pretože v sebe zahŕňajú prvky viacerých zmlúv. Ide o kombináciu viacerých zmluvných typov alebo tiež o kombináciu zmluvných typov a inomínatných zmlúv.[24] Ich právnu oporu nachádzame v § 491 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ako aj v § 275 ods. 1 Obchodného zákonníka, i keď samotný Obchodný zákonník, na rozdiel od Občianskeho zákonníka, pojem zmiešané zmluvy nepoužíva.

Okruh pomenovaných či nepomenovaných zmlúv nie je uzavretý. Neustály rozvoj ekonomických a spoločenských vzťahov totiž pravidelne prináša nové podnety, na ktoré musí právny poriadok reagovať, a to buď dodatočným zavedením výslovnej právnej úpravy[25], prípadne prejavom všeobecnej podpory inštitútu nepomenovaných zmlúv.

II.1. Nepomenované zmluvy v občianskom práve

„Podstata záväzkov nemôže spočívať len v tom, aby sa nejaká vec alebo služobnosť stala našou, ale aj v tom, aby bol niekto donútený niečo nám dať, urobiť alebo sa nám zaručiť.“[26]

Nepomenované zmluvy majú v občianskom práve svoje ťažisko v § 51 OZ. Vyplýva z neho, že účastníci (subjekty občianskoprávných vzťahov) môžu uzavrieť i takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona. Prípustnosť inomínatných zmlúv však nevyplýva iba z ustanovenia § 51 OZ, ale aj z celkom všeobecného ustanovenia § 2, ods. 3, ktorý stanovuje, že účastníci (subjekty) občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnou od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť. Keďže ide o úpravu, ktorá sa z veľkej časti prekrýva (§ 51 OZ a § 2, ods. 3 OZ), namiesto je otázka, či ustanovenie § 51 OZ nie je redundantné.[27] „V prvej rade však plyne z princípu zásadní svobody člověka, vyjádřovaného zpravidla maximou „co není zakázáno, je dovoleno“, resp. dovoleno je všechno, co zákon nezakazuje“ (... čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, kde se praví, že každý může činit, co není zakázáno“,...“).[28]

Práva a povinnosti z nepomenovaných zmlúv by mali byť formulované čo najpresnejšie, v opačnom prípade sa na ne aplikuje právna úprava, ktorá je nepomenovanému zmluvnému vzťahu najbližšia (*analogia legis*). „Pri týchto zmluvách sa postupuje analogicky podľa zákonných ustanovení, ktoré upravujú občianskoprávne vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Je dôležité, aby tieto

nepomenované zmluvy samy obsahovali podrobné modalitty zmluvných podmienok.^[29] Uvedené pravidlo vyplýva z viacerých ustanovení Občianskeho zákonníka, predovšetkým z § 491, ods. 2, ktorý ho koncentruje výslovne na zmluvné záväzky (§ 491 ods. 2 OZ: „(2) Na záväzky vznikajúce zo zmlúv v zákone neupravených treba použiť ustanovenia zákona, ktoré upravujú záväzky im najbližšie, pokiaľ samotná zmluva neurčuje inak.“), ako aj zo všeobecného ustanovenia § 853, ktoré sa aplikuje na celú sféru občianskoprávných vzťahov (§ 853: „Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.“).

Občiansky zákonník, v porovnaní s Obchodným zákonníkom, pre takéto prípady výslovne neupravuje možnosť použiť *analógiu iuris*^[30] (posledná veta § 1, ods. 2 Obchodného zákonníka), teória práva však takúto možnosť nevylučuje, t. j. pripúšťa, aby sa pri rozhodovaní o nich postupovalo podľa zásad, ktoré vychádzajú zo všeobecného hodnotového základu súkromného práva (predovšetkým pôjde o zásadu autonómie vôle, zásadu „všetko je dovolené, čo nie je zakázané“, ale aj o zásadu rovnosti, ktorá je viazaná na slobodu človeka).

II.2. Nepomenované zmluvy v obchodnom práve

„Nepomenovaná (v zákone výslovne neupravená) zmluva je rovnako záväzná ako zmluva pomenovaná (v zákone výslovne upravená ako určitý zmluvný typ), ak je uzavretá v súlade s právom, t.j. neodporuje obsahu a účelu zákona. Ak účastníci uzavrujú podľa slobodného rozhodnutia určitú zmluvu (či pomenovanú alebo nepomenovanú), platí, že túto zmluvu sú povinní plniť, a to aj vtedy, ak by plnenie bolo pre niektorú zo zmluvných strán nevýhodné.“^[31]

Pod „obchodnou nepomenovanou zmluvou“ rozumieme akýkoľvek zmluvný vzťah, vytvorený medzi subjektmi na báze § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (t. j. Obchodný zákonník ho neupravuje ako typický kontrakt). Z citovaného ustanovenia vyplýva, že účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Zároveň platí, že ak účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, k uzavretiu zmluvy nedošlo. „Z princípu zmluvnej voľnosti v obchodovaní vyplýva, že zmluvné strany môžu uzavrieť aj *inominátnu zmluvu*, t. j. zmluvu, ktorá nie je upravená ako zmluvný typ v hlave II tretej časti zákona. Na platnosť takej zmluvy sa vždy vyžaduje, aby účastníci zmluvy v dostatočnej miere precizácie vymedzili predmet svojich záväzkov. Ak by tak neurobili, zmluva nie je uzavretá.“^[32]

Vďaka súkromnoprávnej zásade zmluvnej slobody, pretavenej aj do ustanovenia § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, sa stala zmluva jednak nástrojom, a zároveň aj formou spolupráce subjektov (nielen) obchodného práva. Zmluvnú slobodu však nemôžeme vnímať ako absolútnu. Jej limity nachádzame vo viacerých ustanoveniach Obchodného zákonníka, jednak zo samotného ustanovenia § 269 ods. 2 (účastníci „musia“ dostatočne určiť predmet svojich záväzkov, inak zmluva nevznikne), no predovšetkým z § 263, ktorý obsahuje výpočet zákonných ustanovení, od ktorých sa zmluvné strany nemôžu odchýliť, resp. ktoré nemôžu vylúčiť. Napriek tomu, že väčšina z nich reguluje konkrétne zmluvné typy, upravené normami Obchodného zákonníka (obchodné zmluvy), niektoré sa týkajú aj všeobecného zmluvného práva a právnych úkonov vo všeobecnosti (napr. [§ 262 ods. 2](#), [§ 263 až 272](#), [§ 273 ods. 1](#), [§ 276 až 289](#) a ďalšie), t. j. aj inštitútu nepomenovaných zmlúv.

Nepomenovanými zmluvami v režime Obchodného zákonníka sú najmä zmluvy, uzatvorené ako tzv. relatívne obchody, t. j. v súlade s ustanoveniami § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka (ide o záväzkové

vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti), prípadne ako tzv. fakultatívne obchody v zmysle § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka (strany si môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy uvedené v § 261, sa spravuje ustanovením Obchodného zákonníka; ide najmä o vzťah nepodnikateľ – nepodnikateľ, prípadne podnikateľ – nepodnikateľ, ale aj iný vzťah, vrátane vzťahu podnikateľ – podnikateľ, ak sa netýka ich podnikateľskej činnosti).

Na záväzky z nepomenovaných zmlúv, uzatvorených v režime obchodného práva sa podporne použijú zákonné ustanovenia, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom im najbližšie (*analogia legis*). Napriek tomu, že použitie *analogie legis* pre oblasť obchodných záväzkov nevyplýva priamo z ustanovení Obchodného zákonníka, jej prípustnosť je daná ustanovením všeobecného predpisu – Občianskeho zákonníka (§ 853, ods. 1 OZ: „(1) Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.“), čo výslovne umožňuje prvá časť § 1, ods. 2 Obchodného zákonníka. Vyplýva z nej, že ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Citované ustanovenie ďalej rozvíja jeho zvyšná časť, ktorá (na rozdiel od Občianskeho zákonníka), navádza na použitie *analogie iuris*, keďže stanovuje, že ak niektoré otázky nie je možné riešiť ani podľa predpisov občianskeho práva, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva Obchodný zákonník.

III. Výber z judikatúry k problematike nepomenovaných zmlúv

Judikatúra plní zásadný význam pri dotváraní práva. Týka sa to aj problematiky nepomenovaných zmlúv, keďže samotná zmluva, ktorú zmluvné strany uzavru v režime atypického kontraktu, nemá oporu v právnej konštrukcii s jasne vymedzeným obsahom. Realizácia práv a povinností z nepomenovaných zmlúv tak mnohokrát navodzuje otázky, ktoré neboli doposiaľ riešené, prípadne sú sporné.

Berúc do úvahy viaceré súdne rozhodnutia, týkajúce sa problematiky inominátnych kontraktov, môžeme konštatovať, že nie každý zmluvný vzťah, ktorý je uzatvorený subjektmi práva ako nepomenovaná zmluva, svojím obsahom a účelom skutočne napĺňa všetky predpokladané parametre tohto inštitútu.

Zmluva o riadení a zmluva o budúcej zmluve uzatvorená ako nepomenovaná zmluva?

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval o dovolaní žalobcu (6 Obdo 37/2008) v spore o nahradenie vyhlásenia vôle, v ktorom sa žalobca pôvodnou žalobou, podanou na Okresnom súde v Prešove, domáhal, aby súd nahradil vyhlásenie vôle žalovaného na uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode jeho obchodného podielu v obchodnej spoločnosti I., s.r.o., K., **a to na základe nepomenovanej zmluvy** zo dňa 19. augusta 1998, označenej ako „Zmluva o riadení“, ku ktorej žalovaný pristúpil 12. apríla 2002.

Najvyšší súd dovolanie žalobcu zamietol.

V odôvodnení rozsudku najvyšší súd uviedol, že v pôvodnom konaní, vedenom na Okresnom súde v Prešove súd žalobu zamietol z dôvodu, že „Predmetná zmluva o riadení svojim obsahom nie je ani zmluvou medzi spoločníkmi obchodnej spoločnosti, ani relatívnym obchodno-záväzkovým právnym vzťahom. **Zmluva o budúcej zmluve o prevode obchodného podielu je pojatá do zmluvy o riadení.**

Podľa prvostupňového súdu sú obe zmluvy absolútne neplatné, pretože ich úmyslom bolo neprípustným spôsobom modifikovať ustanovenia Obchodného zákonníka o spoločnosti s ručením obmedzeným. Ak je tak vážne porušená zásada právnej istoty, pravdivosti a právnej poctivosti pri týchto právnych úkonoch, ich právny dosah na zmenu pomerov v obchodnej spoločnosti nemožno pripustiť.“

V rámci odvolacieho konania odvolací súd dospel k názoru, že pre rozhodnutie o podanej žalobe, a teda pre hmotnoprávne posúdenie veci je podstatným to, či z uzatvorenej zmluvy o riadení vyplýva nárok žalobcu domáhať sa proti žalovanému rozhodnutím súdu nahradenia vyhlásenia vôle žalovaného smerujúceho k prevodu obchodného podielu. Ak má byť predmetom prevodu obchodný podiel v obchodnej spoločnosti, **nepochybne pre zmluvu o budúcej zmluve treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka**. Podľa jeho ust. § 289 sa zmluvou o uzatvorení budúcej zmluvy zaväzuje jedna alebo obe zmluvné strany uzatvoriť v stanovenej dobe budúcu zmluvu s predmetom plnenia vymedzeným aspoň všeobecným spôsobom. Zmluva musí byť uzatvorená v písomnej forme, inak by nebola platná. **Ide o kogentné ustanovenie Obchodného zákonníka**, ktoré zmluvné strany nemôžu dohodou zmeniť, či vylúčiť (§ 263 Obch. zák.).

Zmluva o riadení, ani jej dodatok č. 1, neobsahuje čas dokedy má byť realizovaná výzva na prevod obchodného podielu. Len uvedenie záväzku na prevod v lehote 15 dní od doručenia výzvy nezodpovedá určeniu času, dokedy má byť zmluva uzatvorená. **Preto nemožno hovoriť o vzniku zmluvy o budúcej zmluve.**

Odvolací súd ďalej uviedol, že **nie je prípustné robiť inominátnu zmluvu za situácie, keď je pre určitú skupinu vzťahov predpísaný konkrétny zmluvný typ. Ak je takýto zmluvný typ upravený, je nevyhnutné v záujme platného uzatvorenia zmluvy splniť požiadavky na jej obligatórny obsah. Nemožno preto dohodnúť ako nepomenovanú obchodnú zmluvu o budúcej zmluve, ktorá je upravená v ust. § 289 a nasl. Obch. zák. a nie je prípustné inominátnou zmluvou v obchodných záväzkových vzťahoch určovať ani obsah zmluvy v rozpore so zákonom (§ 39 Obč. zák.), či v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku (§ 265 Obch. zák.).**

Odvolací súd preto napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil a priznal úspešnému účastníkovi – žalovanému náhradu trov odvolacieho konania.

Voči rozhodnutiu odvolacieho súdu bolo podané dovolanie.

V rámci dovolacieho konania najvyšší súd konštatoval, že úprava určitých typov zmlúv neobmedzuje možnosť zmluvných strán uzatvoriť inú, obchodným alebo občianskym zákonníkom neupravenú zmluvu – nepomenovanú zmluvu (inominátnu). V niektorých prípadoch môže ísť len o iný názov pre zmluvu určitého upraveného typu, **kedy označenie je irelevantné**, ktorá prípadne obsahuje určité doplňujúce ustanovenie a na takúto zmluvu sa bude pozeráť ako na zmluvu upraveného typu. Spravidla však pôjde buď o niekoľko zmlúv na jednej listine, z ktorých potom každá bude posudzovaná podľa príslušnej úpravy. **Dovolací súd preto Zmluvu o riadení považoval za 2 zmluvy na jednej listine, a to zmluvu o riadení a zmluvu o uzatvorení budúcej zmluvy.** Keď teda uzatvoria účastníci konania zmluvu, ktorej podstatné náležitosti je možné podriaďiť pod niektorý zo zmluvných typov upravených v Obchodnom zákonníku, riadi sa táto zmluva kogentnými a pokiaľ účastníci v zmluve nedohodli niečo iné, i dispozitívnymi ustanoveniami Obchodného zákonníka upravujúcimi daný typ zmluvy; **nejde o zmluvu**

nepomenovanú. Zmluva o prevode obchodného podielu sa riadi Obchodným zákonníkom (§ 261 ods. 3 Obch. zák.), a preto Zmluvu z 19. augusta 1998 vrátane jej dodatku treba posudzovať **ako zmluvu o uzatvorení budúcej zmluvy** podľa ust. § 289 a nasl. Obchodného zákonníka. Obligatórnou náležitosťou zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy je predmet plnenia budúcej zmluvy určený aspoň všeobecne, teda základným (rámcovým) vymedzením a **musí byť stanovená doba, kedy bude táto zmluva uzatvorená.** Zmluva o budúcej zmluve musí mať písomnú formu. Obsah zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy musí zodpovedať požiadavkám a nárokom, vyplývajúcim z právnej úpravy zmluvy, ktorá má byť na jej základe uzatvorená. Z hľadiska vymedzenej dovolacej otázky dovolací súd dospel k názoru, že **zmluva o budúcej zmluve musí mať stanovenú lehotu, kedy má byť budúca zmluva uzatvorená.** Obligatórne náležitosti vyžadované v ust. § 289 Obch. zákonníka nemožno nahradiť v zmluve o budúcej zmluve dohodou účastníkov zmluvy inak, ako to ukladá Obchodný zákonník v § 289. Je nesporné, že právom každého subjektu je právo rozhodnúť sa, či a s kým príslušnú zmluvu uzatvorí, čo je fáza predchádzajúca uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve. No v prípade, že ich vôľa bude smerovať k uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve, zmluvné strany **musia rešpektovať ust. § 289 Obch. zák., ktorý nemožno nahradiť inak, a to ani dohodou strán.** Dovolací súd preto dospel k záveru, že budúci prevod obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným v zmluve o budúcej zmluve nemožno uzatvoriť tak, že táto zmluva o budúcej zmluve nemá obligatórnú náležitosť, t. j. nie je v nej výslovne určený čas, v ktorom má oprávnená strana vyzvať povinnú stranu, aby splnila svoj záväzok, na základe čoho dovolanie žalobcu zamietol.

Zmluva o sprostredkovaní vs. zmluva o obchodnom zastúpení alebo nepomenovaná zmluva?

Krajský súd v Trnave, v konaní, vedenom pod sp. zn. 31Cob/74/2019, prejednával a rozhodoval, ako odvolací súd, spor, vyplývajúci zo zmluvy, ktorú zmluvné strany označili ako „sprostredkovateľská zmluva“.

Žalobca sa žalobou, podanou na súd prvej inštancie domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi požadovanú sumu – províziu za vykonanú činnosť. Žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že žalobca a žalovaný uzavreli Zmluvu o sprostredkovaní, v ktorej žalobca vystupoval ako sprostredkovateľ a žalovaný ako záujemca. Medzi žalobcom a žalovaným prebehla predžalobná komunikácia, v ktorej žalobca vyzýval žalovaného na úhradu spornej sumy, čo však žalovaný odmietol. Okresný súd, ako súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobu v predmetnej veci (t. j. v otázke zaplatenia spornej sumy) zamietol. Súd totiž dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, že medzi žalobcom ako sprostredkovateľom a žalovaným ako záujemcom, **nedošlo k sprostredkovaniu tak, ako ho má na mysli Obchodný zákonník v ustanoveniach upravujúcich zmluvu o sprostredkovaní, preto sa v skutočnosti nejedná o zmluvu o sprostredkovaní ako je uvedené v názve zmluvy, ale ide o nepomenovanú zmluvu, predmetom ktorej bolo vykonávať reklamnú a marketingovú činnosť žalobcom v prospech žalovaného, a rovnako sa nejedná ani o zmluvu o obchodnom zastúpení, ako ju dodatočne označil žalobca.**

Žalobca vo svojom návrhu poukazoval na skutočnosť, že sprostredkovateľská zmluva, ako zmluvný typ, má veľmi blízko k zmluve o obchodnom zastúpení. Žalobca zároveň konštatoval, že zmluva o obchodnom zastúpení predstavuje určitý typ zmluvy o sprostredkovaní podľa § 652 ods. 5 Obchodného zákonníka, z čoho vyplýva, že **ak nie je v zákone upravené inak, na zmluvu o obchodnom**

zastúpení sa majú použiť ustanovenia zmluvy o sprostredkovaní, pričom rozlišovacím prvkom medzi zmluvou o sprostredkovaní a zmluvou o obchodnom zastúpení spočíva v tom, že pri zmluve o sprostredkovaní ide o jednorazovú činnosť a pri zmluve o obchodnom zastúpení ide o opakovanú činnosť.

Žalobca v žalobe uviedol, že predmetnú zmluvu pomenovali ako zmluvu o sprostredkovaní, avšak *de facto* išlo o zmluvu o obchodnom zastúpení. Žalobca ďalej tvrdil, že na základe uzatvorenej zmluvy medzi žalobcom a žalovaným, žalobca sprostredkoval pre žalovaného zákazníkov, ktorí pravidelne platili za webhostingové služby ponúkané žalovaným, t. j. sprostredkovaním zákazníkov žalobca zabezpečoval pre žalovaného pravidelný príjem. Podľa názoru žalobcu bola teda činnosť sprostredkovateľská zhodná s činnosťou obchodného zástupcu.

Krajský súd, ako odvolací súd, napadnutý rozsudok prvostupňového súdu potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia vychádzal (okrem iného) z ustanovení § 652 – 672a Obchodného zákonníka, z ktorého vyplývajú skutkové podstaty, ktoré napĺňajú znaky vzťahu obchodného zastúpenia. *„Z činnosti žalobcu, tak ako ju opísali strany a ich zástupcovia nie je možné vyvodit' žiadne z týchto zákonných znakov skutkových podstat obchodného zastúpenia.“* [33] Súd zároveň konštatoval, že na základe tvrdených skutočností, činnosť žalobcu nespĺňa základné zákonné znaky sprostredkovania podľa zmluvy o sprostredkovaní a ani obchodného zastúpenia podľa zmluvy o obchodnom zastúpení. *„Absentuje činnosť žalobcu smerujúca k uzatvoreniu určitého dohodnutého druhu zmlúv ako to predpokladá zmluva o obchodnom zastúpení, nevyhľadával konkrétnych záujemcov o uzatvorenie obchodov, išlo iba o propagovanie určitého internetového portálu žalovaného. Činnosť žalobcu spočíva iba v reklamnej činnosti, nie vo vyhľadávaní konkrétnych – individuálne určiteľných záujemcov o uzatvorenie určitého druhu obchodov, a preto nemohol nikdy naplnit' zákonný znak podľa § 658 ods. 1 OBZ. NS SR – rozsudok sp. zn. 4 Obo 23/2007 vyslovuje právny záver, že predmetom záväzku obchodného zástupcu je predovšetkým sprostredkovanie uzavretia určitého druhu zmlúv.“* [34]

Zmluva o pripojení medzi spotrebiteľom a dodávateľom ako nepomenovaná zmluva

Okresný súd Bratislava I rozhodoval v spore, vedenom pod spisovou značkou 18C/201/2008, v ktorom sa žalobca – mobilný operátor, domáhal zaplataenia dlžnej sumy za pripojenie k mobilnej sieti, ku ktorému došlo na základe zmluvy, nazvanej ako „zmluva o pripojení“, uzatvorenej v režime Obchodného zákonníka. Okresný súd vo svojom rozhodnutí síce zaviazal žalovanú zaplatiť žalovanú istinu a (súdom vypočítané [35]) úroky, vo svojom rozhodnutí sa však opieral o príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o nepomenovanej zmluve, nie Obchodného zákonníka, na ktoré poukazoval žalobca. *„Nesprávny je právny názor žalobcu, že nepomenovaná zmluva je v zmysle § 269 Obch. zák., pretože ide občiansko-právny vzťah a nie obchodný ako sa mylne domnieva žalobca. Žalovaná, ako vyplýva zo zmluvy, ale aj žaloby, je fyzickou osobou a nie podnikateľom.“*

IV. Záver

Nepomenované zmluvy sú pomerne zložitým, no veľmi zaujímavým a prínosným právnym inštitútom, ktorý má svoj historický základ. Ten sa postupne dopĺňal a formoval. Zložitosť inštitútu spočíva najmä v tom, že zákon neupravuje jej náležitosti a je tak predovšetkým na dohode kontrahentov, aký bude mať zmluva obsah.

Priestor, ktorý pre kontrahentov vytvára inštitút nepomenovaných zmlúv, tak dotváraajú najmä samotní kontrahenti (*lex contractus*) a až následne zákonné ustanovenia, ku ktorým sa dospeje pomocou *analógie legis*, prípadne *analógie iuris* (pozri § 491, ods. 2 a § 853 Občianskeho zákonníka, ako aj § 1, ods. 2 Obchodného zákonníka), no v nemalej miere aj prostredníctvom judikatúry, osobitne odôvodneniami rozsudkov.

Na uzatváranie nepomenovaných zmlúv má zásadný vplyv najmä hospodársky život a nové ekonomické trendy. Aj pri veľkej miere zmluvnej slobody však existujú isté obmedzenia, či už v podobe kogentných noriem, obsiahnutých v príslušných právnych predpisoch, ako aj v podobe samotnej zmluvy, ktorá má po tom, ako dôjde k jej „slobodnému“ uzavretiu, doceliť záväznosť a privodiť splnenie záväzku.

Inominátne zmluvy vznikajú najmä v režime občianskeho práva alebo v režime obchodného práva [36], pričom sama skutočnosť, že zmluva bola uzatvorená „len“ na báze nepomenovanej zmluvy, nemá vplyv na jej „menšiu právnu silu“, t. j. kontrahenti sú ňou viazaní rovnako, ako keby išlo o zmluvný typ, vymedzený v zákone ako typický kontrakt.

Do budúca, v rámci rekodifikácie súkromného práva, sa počíta so zachovaním inštitútu nepomenovaných zmlúv („Ďalej z tých istých dôvodov sa musí v právnej úprave ponechať široký priestor pre uplatnenie nepomenovaných zmlúv, aby mohli najmä podnikateľské subjekty dojednať iné než typické a v kódexe upravené zmluvné typy, resp. ich najrôznejšie modifikácie (zmiešané zmluvy).“ ... „1.2.15. Nový OZ bude obsahovať podrobnú úpravu o nepomenovaných zmluvách. Navrhuje sa ponechať doterajšie znenie § 51 OZ a doplniť, že pre tieto zmluvy platí všeobecný zákaz rozporu so základnými zásadami súkromného práva, najmä so zásadami: slušnosti, ochrany slabšej zmluvnej strany, nekalých obchodných podmienok a praktík, dobromyseľnosti, čestnosti, dohodnutými zvyklosťami a praxou.“ [37]).

Ich miesto a význam v právnej úprave môže byť zjavný najmä pri neustálom rozvoji zmluvných záväzkových vzťahov, ktorého príkladom sú viaceré novodobé zmluvné záväzky, napr. coworkingová zmluva a viaceré ďalšie.

Použité informačné zdroje

Dobáč, M., Hranice zmluvnej slobody v pracovnom práve, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Právnická fakulta, 2017, str. 125, dostupné IN: <https://www.upjs.sk/public/media/17623/Dolobac-Hranice%20zmluvnej%20slobody%20v%20pracovnom%20prave.pdf>

Eliáš, K. a kolektív, Občanský zákoník, Velký akademický komentář, 1. Svazek, LINDE PRAHA, a. s. 2008, ISBN: 978-80-7201-687-7

FEKETE, I., 2007. *Občiansky zákonník komentár*. Bratislava : Epos, 2007. 1063 s. ISBN 978-80-8057-688-2.

Hattenhauer, H. *Evropské dějiny práva*. Praha : C. H. Beck, 1998

Lazar, J. a kolektív, *Občianske právo hmotné*, 1. IURA EDITION, spol. s r.o., 2010, ISBN: 978-80-8087-346-4

LAZAR, J. a kol. 2018. *Občianske právo hmotné I. časť*. Bratislava : IURIS LIBRI, 2018. 660 s. ISBN 978-80-89635-35-1.

LAZAR, J. a kol. 2018. *Občianske právo hmotné II. časť*. Bratislava : IURIS LIBRI, 2018. 660 s. ISBN 978-80-89635-35-1.

Luby, Š., Výber z diela a myšlienok, IURA EDITION, Bratislava, 1998, ISBN 80-88715-31-8

Malý, K., Sivák, F. Dejiny štátu a práva v Česko-Slovensku do roku 1918. Bratislava : OBZOR, 1992, ISBN: 80-215-0221-5

OVEČKOVÁ, O. a kol. 2012. *Obchodný zákonník, komentár. Tretie doplnené a prepracované vydanie 2*. Bratislava : IURA EDITION, 2012. 2192 s. ISBN 978-80-8078-434-8.

OVEČKOVÁ, O., ŽITŇANSKÁ, L. a kol. 2013. *Obchodné právo, Záväzkové právo. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : IURIS LIBRI, 2013. 419 s. ISBN 978-80-89635-05-4.

POKORNÁ, J. a kol. 2009. *Obchodní zákonník. Komentář II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 1996 s. ISBN 978-80-7357-491-8.

PROCHÁZKA, R., KÁČER, M. 2013. *Teória práva*. Bratislava : C. H. BECK, 2013. 290 s. ISBN 978-80-89603-14-5.

PRUSÁK, J. Teória práva. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1999. str. 298,

REBRO, K. Blaho, P. 2003 *Rímske právo*. Bratislava : IURA EDITION 2003. 385 s. ISBN 80-89047-53-X

REBRO, K. 1995. *Latinské právnické výrazy a výroky*. Bratislava : IURA EDITION, 1995. 300 s. ISBN 80-88715-20-2.

SUCHOŽA, J., HUSÁR, J. a kol., 2009. *Obchodné právo*. Bratislava : IURA EDITION, 2009. 1100 s. ISBN 978-80-8078-290-0.

ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M., a kol., 2015. *Občiansky zákonník. § 1 – § 450*, Praha : C.H.Beck, 2015. s. ISBN 978-80-7400-597-8.

VEČEŘA, M., GERLOCH, A., SCHLOSSER, H., BERAN, K., RUDENKO, S. 2013. *Teória práva. 5. rozšírené a doplnené vydanie*. Bratislava : EUROKÓDEX, 2013. 351 s. ISBN 978-80-8155-001-0.

VOJČÍK, P., 2010. *Občiansky zákonník, stručný komentár, tretie, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : IURA EDITION, 2010. 1282 s. ISBN 978-80-8078-368-6.

ŽITŇANSKÁ, L., OVEČKOVÁ, O. a kol. 2009. *Základy obchodného práva*. Bratislava : IURIA EDITION, 2009. 682 s. ISBN 978-80-8078-276-4.

ŽITŇANSKÁ, L., OVEČKOVÁ, O. a kol. 2013. *Obchodné právo, Obchodné spoločnosti. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : IURIA EDITION, 2013. 682 s. ISBN 978-80-8078-276-4.

Poznámky pod čiarou

[1] REBRO K., 1995, Latinské právnické výrazy a výroky. IURA EDITION 1995. str. 77 ISBN 80-88715-20-2

[2] https://sk.wikipedia.org/wiki/Marcus_Tullius_Cicero; 07.04.2021

[3] „*Naturale est ius foederatum et pacta fundamentum unicuique legitimae societati et ideo interest rei publicae ac societatis habere, ut illa pacta semper sicut summa ab iure salus serventur.*“, Cicero, IN: https://www.loebclassics.com/view/marcus_tullius_cicero-de_lege_agraria/1930/pb_LCL240.421.xml?read=

[4] „Zásada *pacta sunt servanda* je veľmi stará a osvedčená zásada, ktorá vedie účastníkov k dodržiavaniu uzavretých zmlúv a zároveň predznačuje, že v prípade, keď účastník zmluvného vzťahu zmluvu nedodrží, t. j. poruší právnu povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy, postihnú ho nepriaznivé zodpovednostné následky (sankcie)“. IN: Lazar, J. a kolektív, Občianske právo hmotné, 1. IURA EDITION, spol. s r.o., 2010, ISBN: 978-80-8087-346-4, str. 24

[5] Luby, Š., Výber z diela a myšlienok, IURA EDITION, Bratislava, 1998, ISBN 80-88715-31-8, str. 91

[6] Justiniánske obdobie (527-565 n.l.) – pozn. autor

[7] REBRO K. in Rebro K., Blaho P., 2003 Rímske právo Bratislava. IURA EDITION 2003. str. 385. ISBN 80-89047-53-X

[8] Tamže

[9] Luby, Š., Výber z diela a myšlienok, IURA EDITION, Bratislava, 1998, ISBN 80-88715-31-8, str. 92

[10] Starinárska zmluva (*contractis aestimatorius*) bola dohoda, v ktorej jedna strana odovzdala druhej strane ocenenú vec – vyhradzuje si jej vlastníctvo – aby tá vrátila odovzdávateľovi ocenením určenú cenu, ak sa jej podarí vec predať, ak nie, vrátiť vec samu. Druhá strana, ktorá prijala vec na predaj, mohla dostať za odmenu rozdiel (plus) medzi cenou určenou ocenením a cenou, poprípade bolo možné odmenu dohodnúť aj inak. Napriek niektorým prvkom kúpy, pracovnej zmluvy a zmluvy o diele alebo zmluvy z príkazu, sa starinárska zmluva nekryla so žiadnou z nich. Okrem toho mala charakter reálneho kontraktu; vlastníčkovi patrila *actio de aestimato*. – pozn. autor.

[11] Podstatou lénneho vzťahu bolo rozlišovanie vlastníctva na hlavné vlastníctvo a úžitkové vlastníctvo. Hlavný vlastník prenechával predmet lénneho vzťahu úžitkovému vlastníčkovi, ktorý bol oprávnený léno užívať, voči hlavnému vlastníčkovi bol však zaviazaný na plnenie množstva povinností (vojenskou službou, finančnými dávkami a pod. Viac pozri napr. IN: Malý, K., Sivák, F. Dejiny štátu a práva v Česko-Slovensku do roku 1918. Bratislava : OBZOR, 1992, ISBN: 80-215-0221-5 s. 42

[12] „Zozbieranie predpisov obyčajového práva (*iura regni scripti*) predpokladalo zbierku súdnych rozhodnutí, pretože obyčajové právo sa prejavovalo predovšetkým v nich. Kráľ na základe § 3 zákona č. 6/1498 a zákona č. 10/1500 nariadil vypracovať zbierku, ktorá mala byť spracovaná na kuriálnom súde a vydaná pod názvom „*Decisiones Tabulae tempore Wladislaw Regis*“. Zbierku zostavil a z poverenia kráľa napísal Štefan Verböczy. Kodifikačné práce ukončil v roku 1514. Dielo bolo predložené osobitnej komisii, ktorá skonštatovala, že odráža platné obyčajové právo. Dňa 19. novembra 1514 prácu schválil

predpísaným spôsobom aj panovník s jedinou výnimkou, že nepripojil svoju pečať, čo spôsobilo, že sa Tripartitum nestalo zákonom. Dielo vyšlo pod názvom „*Opus Tripartitum iuris consuetudinarii inclyti Regni Hungariae partiumque adnexarum*“ (Trojdielne spracovanie obyčajového práva slávneho uhorského kráľovstva a pripojených krajín, ďalej „Tripartitum“). Tripartitum „... sa tak stalo právnou knihou zostavenou z platného obyčajového práva. Obsahovalo najmä šľachtické súkromné právo a civilný proces. Trestnému a verejnému právu sa venovalo len okrajovo.“ In: Malý, K., Sivák, F. Dejiny štátu a práva v Česko-Slovensku do roku 1918. Bratislava : OBZOR, 1992, ISBN: 80-215-0221-5 s. 108.

[13] Hattenhauer, H. Evropské dějiny práva. Praha : C. H. Beck, 1998, s. 487–488.

[14] Luby, Š., Výber z diela a myšlienok, IURA EDITION, Bratislava, 1998, ISBN 80-88715-31-8, str. 92

[15] Vlastný zmluvný systém/dohôd majú však aj iné právne predpisy, napr. Zákonník práce – pozn. autor

[16] „*Lex specialis derogat legi generali*“ (konkrétnejší zákon deroguje všeobecnejší zákon) je právny princíp pochádzajúci z rímskeho práva, ktorý znamená, že ak existuje rozpor medzi ustanoveniami dvoch právnych predpisov, prednosť má konkrétnejší právny predpis oproti všeobecnejšiemu. Toto pravidlo sa uplatní, len pokiaľ sú dva právne predpisy rovnakej právnej sily, inak sa uplatní pravidlo „*Lex superior derogat legi inferiori*“ (vyšší zákon deroguje nižší). pozn. autor.

[17] V § 51 Občianskeho zákonníka sa explicitne uvádza, že účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je predmetom osobitnej úpravy za predpokladu, že nebude odporovať obsahu a účelu Občianskeho zákonníka.

[18] § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka: „(2) Účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.“

[19] Uvedené platí pri tzv. konsenzuálnych zmluvách – pozn. autor.

[20] Kogentné normy sú také normy, ktoré ustanovujú záväzný variant správania sa, od ktorého sa účastníci právneho vzťahu nemôžu odchýliť. PROCHÁZKA, R., KÁČER, M. 2013. *Teória práva*. Bratislava : C. H. BECK, 2013. 214 s. ISBN 978-80-89603-14-5.

[21] K výkladu právnych úkonov pozri napr. *rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2012, sp. zn. 3 Cdo 81/2011*

[22] *Nález Ústavného súdu SR z 3. júla 2008, sp. zn. I. ÚS 242/07*

[23] V rámci režimu tzv. zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy sa možno dohodnúť na uzavretí „akejkoľvek zmluvy“ v budúcnosti – pozn. autor.

[24] Ovečková O. in Ovečková O., Žltňanská L. a kolektív 2010. *Základy obchodného práva* Bratislava. IURA EDITION 2010. str. 50 ISBN 978-80-8078-345-7

[25] V rámci rekodifikácia súkromného práva sa napríklad počíta so zavedením osobitnej právnej úpravy lízingovej zmluvy, zaopatrovacej zmluvy a niektorých ďalších. K tomu pozri <https://www.justice.gov.sk/Dokumenty/OZ/Legislativny%20zamer%20OZ.pdf>; 07.04.2021

[26] Iulius Paulus, In: REBRO, K. Blaho, P. 2003 *Rímske právo*. Bratislava : IURA EDITION 2003. 310 s. ISBN 80-89047-53-X

[27] Eliáš, K. a kolektív, Občanský zákoník, Velký akademický komentář, 1. Svazek, LINDE PRAHA, a. s. 2008, ISBN: 978-80-7201-687-7, str.307

[28] Eliáš, K. a kolektív, Občanský zákoník, Velký akademický komentář, 1. Svazek, LINDE PRAHA, a. s. 2008, ISBN: 978-80-7201-687-7, str.307

[29] Z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Galanta, zo dňa 11. marca 2019, vedenom pod sp.zn.: 10C/43/2018

[30] *Analogiu iuris je možné chápať ako odkaz na princípy odvodené z „prirodzeného práva“ alebo zo zákonov zdieľaných „civilizovanými národmi“*.
[https://www.researchgate.net/publication/300473726_Analogia_Legis_and_Analogia_Iuris_An_Over view_from_a_Rhetorical_Perspective](https://www.researchgate.net/publication/300473726_Analogia_Legis_and_Analogia_Iuris_An_Over_view_from_a_Rhetorical_Perspective)

[31] Rozsudok v mene Slovenskej republiky, Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn.: 5Cdo/39/2003, z 1. Septembra 2004

[32] Suchoža, J. a kolektív, EUROUNION, spol. s r.o., ISBN: 978-80-88984-98-6, str. 567

[33] Rozsudok v mene Slovenskej republiky, Krajský súd Trnava, sp. zn.: 31Cob/74/2019, z 30. júna 2020

[34] Tamže

[35] Výška úrokov, ktoré priznal súd, bola nižšia než tá, ktorú požadoval žalobca – pozn. autor

[36] Vznik nepomenovaných zmlúv nevylučuje napr. ani medzinárodné právo súkromné (pozri zák. č. 97/1963 Zb. v znení neskorších predpisov), ich využitie v pracovnom práve je však limitované. „Zmluvné pracovné právo napriek dlhotrvajúcej odbornej diskusii neuplatňuje typickú zásadu záväzkového práva „čo nie je zakázané je dovolené“ a na rozdiel od občianskeho či obchodného záväzkového práva zotrváva na úprave uzavretosti zmluvných typov. Účastníci pracovnoprávných vzťahov môžu uzatvoriť len zmluvy, ktoré sú typovo upravené (alebo sú aspoň predvídané) pracovnoprávnymi predpismi a ich zmluvná voľnosť sa uplatní len v prípade, keď to pracovnoprávne predpisy umožňujú. Kogentná povaha Zákonníka práce a uzavretosť zmluvných typov sa odvodzuje zo znenia § 18 Zákonníka práce, podľa ktorého zmluva podľa príslušných ustanovení pracovnoprávných predpisov je uzatvorená, len čo sa účastníci dohodli na jej obsahu.“

IN: Dobáč, M., Hranice zmluvnej slobody v pracovnom práve, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Právnická fakulta, 2017, str. 125, dostupné IN: <https://www.upjs.sk/public/media/17623/Dolobac-Hranice%20zmluvnej%20slobody%20v%20pracovnom%20prave.pdf>; 19.03.2021

[37] Legislatívny zámer Občianskeho zákonníka, dostupné IN: <https://www.justice.gov.sk/Dokumenty/OZ/Legislativny%20zamer%20OZ.pdf>; 16.04.2021